

ШКІЛЬНИЙ СВІТ

www.osvita.ua.com

Видається із вересня 1997 року 2 рази на місяць

№16 (792),
серпень 2018

Вкладка

«Образотворче мистецтво»

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНО-
ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ
ДО ПРОГРАМИ КУРСУ ЗА ВИБОРОМ
«АРХІТЕКТУРНЕ ПРОЕКТУВАННЯ
ТА КОНСТРУВАННЯ»

ЕКОЛОГІЧНИЙ БУМЕРАНГ

- 11 екологічних порад
- Місяць з енергозбереження
Методичні рекомендації
- Екологічний календар
*Методичні рекомендації для
роботи з групами екологічних дат*

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА

Повага до природи як фундаментальна цінність

Ірина САНКОВСЬКА, методист НМЦ дошкільної та початкової освіти ІППО Київського університету ім. Бориса Грінченка

○ Вступ	4
○ Екологічний календар Методичні рекомендації для роботи з групами екологічних дат.....	5
○ 14 видів завдань Збірка завдань з енергозбереження	13
○ Місяць з енергозбереження Методичні рекомендації	21
○ 11 екологічних порад	24
○ Екологічні цінності Матеріали до семінару щодо формування екологічних цінностей.....	27
○ Екологічний бумеранг Практичні вправи для проведення заходу	31
○ У природі все взаємопов'язано Заняття екологічної тематики.....	33
○ Стартап «Моє довкілля» (стартап — рішення).....	35
○ День без паперу Акція до Міжнародного дня без паперу.....	38

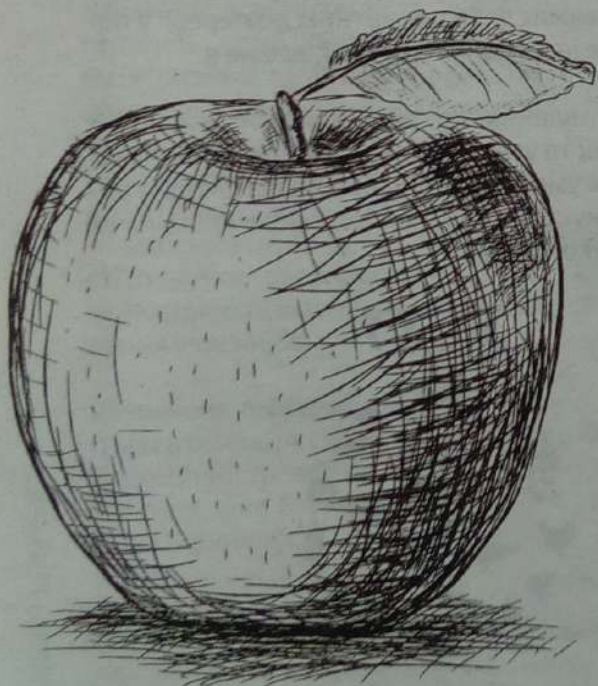
Екологічні цінності

Матеріали до семінару щодо формування екологічних цінностей

Цінність як науковий термін, запропонований Аристотелем, введений у науковий обіг у 60-х роках XIX ст.

Філософське вчення про природу цінностей, їх структуру та місце в життєдіяльності людини називається аксіологією (від гр. аксіс — цінність і логос — вчення). Пропонуємо матеріали для проведення семінару, мета якого — формувати екологічні цінності в сучасних дітей.

Зображення з: freepik.com

з кожним номером!

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА. ЩО ТАКЕ ЦІННОСТІ?

Відповідно до основних сфер суспільного життя зазвичай розрізняють **три групи цінностей**:

1) **матеріальні**. Це значущі природні об'єкти і предмети, тобто засоби праці і речі безпосереднього споживання. До природних цінностей відносять природні багатства. А до предметних цінностей — предмети матеріального світу, створені в результаті людської праці, а також предмети культурної спадщини минулого;

2) **соціально-політичні**. Це ціннісне значення соціальних і політичних явищ, подій, політичних актів і дій. До соціально-політичних цінностей відносять соціальне благо, що міститься в політичних і соціальних рухах, а також прогресивне значення історичних подій, що сприяють процвітанню суспільства, зміцненню миру і співпраці між народами тощо;

3) **духовні**. Це нормативно-оцінна сторона явищ суспільної свідомості, виражена у відповідних формах. Духовними цінностями прийнято вважати цінності науки, моралі, мистецтва, філософії, права тощо.

З точки зору тієї ролі, яку цінності відіграють у житті людини, їх можна розділити на **три групи**:

1. Цінності повсякденного попиту й повсякденного побуту. До цієї групи належить більшість як матеріальних, так і духовних цінностей. Це все те, що необхідно для нормального задоволення матеріальних і духовних потреб людини, без чого суспільство не може функціонувати й розвиватися.

2. Цінності, що мають другорядне значення для людини й суспільства. Це ті, без яких нормальне функціонування суспільства й людини не порушується.

3. Вищі цінності — це межові за своєю значимістю цінності, що відображають фундаментальні стосунки й потреби людей. Без вищих цінностей не тільки не може відбутися особистість, але й немож-

ливе нормальне життя суспільства загалом. Існування вищих цінностей завжди пов'язане з виходом за межі приватного життя індивіда, вони долучають до того, що вище його

самого, чим визначається його власне життя, з чим нерозривно пов'язана його доля. Ось чому вищі цінності мають загальнолюдський характер.

ЩО МИ ЗНАЄМО ПРО ЕКОЛОГІЮ?

Гармонізація відносин суспільства й природи вимагає, насамперед, ціннісного ставлення людини до навколишнього природного середовища, якого можна досягти тільки на основі знання законів природи, логіки природних процесів.

Термін «екологія» ввів в 1869 р. Ернст Геккель, німецький біолог-еволюціоніст (з грец. *oikos* — місце проживання і *logos* — вчення). Це наука про відносини рослинних і тваринних організмів та угруповань між собою і навколишнім середовищем.

На сьогодні ми розглядаємо екологію як полідисциплінарну галузь знань про довкілля та сутність процесів його функціонування, а екологічну освіту й виховання як галузь, яка формує новий спосіб мислення особистості,

сприяє усвідомленню себе частиною природи.

Взаємозв'язок та взаємозалежність у системі «людина — навколишнє середовище» — один із найголовніших пріоритетів людства XXI століття.

Це спричинило появу концепції стратегії сталого розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992), яка обґрунтувала план дій людства на найближчі десятиліття з урахуванням загострення екологічної кризи. На цей час (осінь 2015 р.) визначено цілі сталого розвитку — 17 пріоритетних напрямків. Екологічна ціль — № 13 (збереження довкілля).

На сучасному етапі розвитку нашого суспільства активне впровадження та розвиток екологічної освіти й виховання регламентують 4 основні нормативні документи.

ВЗАЄМОДІЯ ЛЮДИНИ З ПРИРОДОЮ

Наразі в поглядах на взаємодію людини з природою існує 2 протилежні концепції, що спричиняють відповідні дії людини в ставленні до довкілля й обумовлюють стосунки із природою (мал. 1):

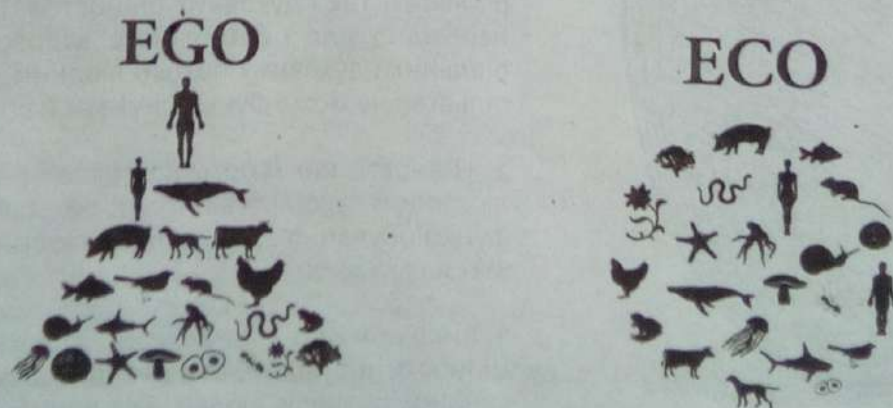
— антропоцентрична (людина — центр буття і цар природи);

— природоцентрична (людина — частина природи).

Сьогодні в суспільстві поширеним є стереотип про те, що в екологічній кризі винні: державні

інституції (уряд, влада, міністерство екології, райадміністрації тощо), а пересічний громадянин вважає себе причетним до перебігу подій лише іноді. Винні всі інші, але не я.

Тому ставлення до різноманітних екоподій і ситуацій та участь у них стає безпосередньою тільки за умов завдання особистої шкоди громадянину. Виняток — це активісти «зеленого» руху та екологи.

Мал. 1. Протилежні концепції взаємодії людини з природою

ЕКОЛОГІЧНА ЦІННІСТЬ

Екологічна цінність має риси й особливості, властиві будь-якій цінності. Цінність — це вираження дієво-зацікавленого ставлення людей до явищ дійсності.

Екоцінності характеризують цінуванням життя у всіх його проявах — від клітини до біосфери. А необхідною умовою подолання екологічної кризи вважають подолання кризи традиційної антропоцентричної системи цінностей.

У провідних національних документах з еко-освіти йдеться про формування в особистості таких цінностей:

- готовність до природоохоронної діяльності;
- активна екологічна позиція;

МЕХАНІЗМ

Процес формування цінності такий:

- спеціально організоване виховання й навчання (продумані питання, зв'язок із програмою занять);
- навчання, орієнтоване на вікові особливості та потреби дітей (бажання бути схожим та поводити себе як дорослий, доступність виконання дії, власний приклад педагога);
- емоційно насичене виховання (звернення до чуттєвого досвіду дітей);
- здійснюється під час колективної діяльності (почуття товарищескості);
- поєднує пізнавальну діяльність та спілкування учасників.

Діяльність педагога:

- 1) мати особисту систему екоцінностей;
- 2) екоцінність, яку «доносить» педагог до вихованця, має бути для нього самого ОСОБИСТОЮ цінністю;

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Під час семінару доречно провести вікторину, яка допоможе перевірити знання та розширити уявлення учасників про екологію (дода-

— недопущення руйнівної поведінки іншими. До переліку екологічних входить близько 20 цінностей, багато з яких можна сформулювати лише за дотримання низки умов. Ми хочемо зупинитися на тих, формування яких можна досягти в умовах:

- 1) людина, людське життя як найвища екологічна цінність;
- 2) любов і дбайливе ставлення до всього живого на Землі;
- 3) оволодіння знаннями про основні екосистеми Землі;
- 4) естетика природи, відчуття її краси;
- 5) обмеження власних споживацьких потреб і контроль за своєю поведінкою в довкіллі;
- 6) участь у природоохоронній діяльності, прихильність до руху «зелених».

ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТІ

- 3) здатність стимулювати вихованця до емоційного сприйняття та ставлення;
- 4) володіти способами включення відповідного матеріалу в перебіг уроку, заняття;
- 5) вміти використовувати для цього інтерактивні технології навчання й виховання.

Природоохоронна освіта й виховання не під силу одному педагогу, це робота багатопланова, її доцільно реалізувати комплексно за участю педколективу всього закладу. Для формування ціннісного ставлення до природи в ЗНЗ використовують:

- інтерактивні методики та вправи під час уроків та занять;
- дослідний майданчик: спостереження, експерименти, покази;
- екскурсії та заняття на природі;
- ігри під час перерв;
- творчі проекти екологічного змісту тощо.

ток на с. 30. **Відповіді до вікторини:** 1 — В, Г; 2 — В; 3 — Б; 4 — А, Б, В, Г (на розгляд учасника); 5 — В; 6 — А).

з кожним номером!